

Leħen is-Socjetà Mužikali
San Lawrenz
Belt Vittoriosa A.D. 1883

Welcome to BeBirgu!

BeBirgu

BeBirgu is Birgu's newest place to be!
Situated in the completely renovated
SAN LAWRENZ Band Club at the Victory Square.

BeBirgu welcomes you every day of the year
for drinks and great food
served in a European Brasserie setting
with a nice lounge style open air patio.

BeBirgu, San Lawrenz Band Club
Victory Square, Birgu

Tel: 77220077 | E-mail: Ed@bebirgu.com

Olde City Pub
is the Best

Restaurant, Take Away & Pizzeria

Prop. Michael Darmanin

99, St Lawrence Street, Vittoriosa

Tel: 21 663 614

Fava Woodworks Co. Ltd.

KW 17B, Corradino Industrial Estate, Paola

Tel: 2182 7650

Manufacturers of all types of Wooden Mouldings

*Showrooms at the Factory and
80, St. Joseph High Road, Hamrun*

SPECIAL PRICES FOR FURNISHED FLATS OWNERS

Kejkijiet ghall-Parties tat-tfal

Agtzel bejn Bob the Builder, Barbie, Dora,

Princess, Superman, Hello Kitty, etc.

Cempel lil Steffi fuq 99426970 jew

e-mail: steffibugeja@yahoo.com

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Il-Kelma tal-President

Lawrence V. Farrugia

biex jiltaqghu
m a l - h b i e b
u joqghodu
jikkellmu.
Fl-1 ta'
D i c e m b r u ,
l - u f f i c j a l i
t a s - S o c j e t a '
a t t e n d e w
g h a l - L a q g h a
G e n e r a l i

Straordinarja tal-Għaqda Każini tal-Banda li sar fis-Seminarju fir-Rabat fejn qiegħed jiġi diskuss dokument dwar etika bejn il-Baned. Fost l-items importanti hemm proposti dwar hinijiet u rati tas-servizzi tal-Banda, formazzjoni tal-Banda, regiżazzjoni tal-bandisti ecċe. Minhabba il-komplexita' ta' dan id-dokument il-laqha ġiet aġġornata għat-12 ta' Jannar. Ta' min ifahhar din l-inizjattiva li hadet l-Ğaqda Każini tal-Banda imma jiena naqra xettiku dwar is-suċċess biex tissolva l-problema tal-Baned sakemm ma jiżdiedu sewwa n-numru ta' bandisti u bandisti tajbin. Fix-xahar ta' Novembru tfaċċat problema meta waqaf il-hoist li huwa tant utli ghall-aktivitajiet tas-Socjeta'. Apprezzajt hafna nara numru ta' membri tal-Kumitat iqumu ghall-okażjoni fejn f'temp ta' ġimħa nxtara hoist ġdid, saru l-modifikazzjonijiet meħtieġa ghaliex ma nstabx wieħed bhal ma kien hemm u tlesta f'qasir żmien. Dan huwa frott tal-entuż-jażmu li jeżisti fil-Kumitat.

Bdejna sena ġidha u ghalkemm m'hemmx pjanijiet li din is-sena jsir progetti ta' kostruzzjoni bhal ma saru s-sena li ghaddiet, hemm xogħol ta' manutenzjoni li jrid isir ghaliex binja antika u kbira tirrikjedi manutenzjoni kontinwa.

Grazzi għal hafna xogħol volontarju li jsir mill-membri tal-Kumitat ghaliex l-ispejjeż tal-Każin dejjem jiżdiedu, bizzejjed nghidu li din is-sena l-ispiza inkluż dik kapitali qabżet il-mitt elf ewro. Fil-preżenż għaddejji diskussionijiet dwar żewġ proġetti li nittama li sa harġa ohra nkunu nistgħu nagħtu aktar dettal dwarhom. Jalla l-Kumitat ikompli jsib il-koperazzjoni tagħkom u ta' numru ta' sponsors biex inkomplu nsebbhu dan il-patrimonju li għandna u nkomplu nghollu l-isem tas-Socjeta' tagħna.

Fl-ahħar irrid infakkar li fil-31 ta' Jannar hemm skedata Laqgħa Ġenerali Annwali fejn fiha jingħata rendikont tal-hidma li sarek fis-sena 2018 kif ukoll rapport finanzjarju. Nappella biex il-Membri u l-bandisti jattendu b'mod numeruż biex japprezzaw aktar il-hidma li qiegħed iwettaq il-Kumitat.

Għalaqna dsatax-il sena minn meta Għbejnej nippubblikaw kull xahrejn "Lehen is-Socjeta' Mužikali San Lawrenz". Publikazzjoni ta' referenza u informazzjoni li hafna minna mhux faċċi li ssiba. Tintlaqa' tajjeb minn hafna mill-membri tagħna kif ukoll min-numru ta' Vittoriosani li joqogħodha barra minn xtutna minħabba li din tkun ukoll fuq il-website tal-Kažin.

Kont sorpriż meta fit-ta' żmien ilu issieheb membru ġdid fil-Kažin ta' Nazzjonnalista Indjana u li dalwaqt ikun residenti f'Beltħna, u meta ġie jżur il-Kažin qalli li kien jaf b'din il-pubblikazzjoni. Naturalment għal-kemm ma jifhimx il-kontenut japprezza r-ritratti. Dan ġabni ghall-hsieb li minħabba li n-numru ta' membri barranin qiegħed dejjem jiżdied u whud minnhom jiffrekwentaw il-Kažin b'mod regolari, għandniex nibdew nallokaw spazju għalihom li tkun bl-Ingliz. Nħid grazzi lill-Editur u lil-dawk kollha li jghinu biex regolarmen ikollna din il-pubblikazzjoni kif ukoll lill-kontributuri kollha u nawgura li jkollna oħrajn godda.

Għaddiet sena ohra ta' hidma fil-kažin fejn minbarra li fakkarna il-135 sena mit-twaqqif tal-Banda u lestejnej numru ta' proġetti fil-'Palazzo Huesca', fix-xahar ta' Diċembru spicċajna b'numru ta' attivitajiet. Il-Banda b'numru ta' żgħażaq li whud minnhom hargu jidqo qiegħi għall-ewwel darba, hadet schem fl-aktivita' 'Natale al Collachio' fejn tat-programm quddiem il-Knisja ta' Santa Skolastika fejn kien hemm udjenza tajba hafna. Il-Banda hadet sehem ukoll fil-purċiżjoni tal-Bambin li qed tigi organizzata miċ-Ċentru tad-Duttrina. Nawgura li x-xogħol ta' żgħiġi apprezzat aktar ghaliex qiegħdin ipoġġu pedamenti sodi għas-socjeta' ta' ghada.

Din is-sena l-ikla tal-Milied sarek fis-swalji principali tal-Kažin. L-ikel ġie preparat mill-Membri tal-Kumitat taħha id-direzzjoni ta' Brian Cassar u l-imwejjed u swali gew dekorati ghall-okażjoni tal-Milied min-nisa tal-Membri tal-Kumitat. Ingħieb grupp li bid-daqq u l-kant tagħhom holqu atmosfera mill-isbah. Kien esperiment li rexxa b'sagħiċċu personali imma għandna sodisfazzjon kbir ghaliex kull minn attenda hareġ sodisfatt ghax kien hemm ikel abbundanti, ta' kwalita' għolja u atmosfera mill-isbah.

Fix-xahar ta' Diċembru sarek il-final ta' snooker competition li fiha hadu sehem 24 membru. Din is-sala sarek post fejn jiltaqghu ż-żgħażaq u l-anzjani kemm membri kif ukoll mhux membri. Ta' kull filghodu l-aktar fix-xhur tax-xitwa jiltaqghu jagħmlu użu miż-żewġ imwejjed tal-Billiard u whud minnhom

Werrej

Il-Kelma tal-President.....	3
Il-Gross Dr. C.Mifsud Bonnici.....	5
Il-passat huwa	
l-pedament tal-futur.....	6
Minn sena ghall-ohra b'suċċess.....	7
Attivitajiet bir-ritratti.....	8/9
Tagħrif mill-kċina.....	10
Edvard Hagerup Grieg.....	11
Wiċċ imb'wiċċ ma' T.Seychell..	12/13
Attivitajiet Jannar/Frar.....	14

Editur
Simon Farrugia

Riklami
John Attard
Simon Farrugia
Lawrence V. Farrugia

Proof Reading
Bjorn Callus

Ritratti
Melvin Degiorgio
Noel Gauci
Lawrence Parascandolo
Elton J. Randich
Gabriel Treeby Coleiro
Andre Xuereb

Ritratt Faċċata

Il-faċċata majestuża tal-Planċier Meravilja disinn tal-mibki s-Surmast Salvu Bugeja, xogħol Sacco Bros. u irħamar u induratura ta' Andrew Bugeja

Stampat

BONNICI'S PRESS Est. 1924

36, Triq San Pawl, Valletta
Tel: 2122 4607 Mob: 9987 0603
E-mail: emibonnici@gmail.com

PJAZZA REGINA VALLETTA

Everybody's Centrepiece

DELICATA
Family Winemaker
Since 1907

Il-Gross Doctor Carmelo Mifsud Bonnici

minn George Cilia

Ġie f'idejja il-ktieb ta' Guże Chetcuti bl-isem ta' "Carmelo Mifsud Bonnici il-Gross", aktarx kien maghruf b'dan il-laqam minhabba l-hxuna ta' persuntu, allura sar mahbub ma' kull min kien jafu. Wara li temmejt il-qari kollu, ntaħħa li din il-persuna kienet midħla sewwa tal-Birgu, b'tagħrif interessanti b'kull ma jinsab f'din il-Belt jigifieri l-palazzi, knejjes, bereġ, sptar u fortifikazzjonijiet. Għalhekk staqsejt lili nnifsi min kienet din il-persuna?

L-awtur tal-ktieb jagħtina din it-tweġiba: Doctor Carmelo Mifsud Bonnici kien avukat bil-kif tal-kriminal, politiku u kittieb tal-poezija u l-proża bit-Taljan daqs kemm bil-Malti, u Professur l-Universita`. Kien jifhem u jesprimi malajr u fil-fond. L-Onor. Carmelo Mifsud Bonnici imrawwem f'kultura Taljana seta' ma kitibx poezijsa bil-Malti u xorta kien jibqa' magħruf u mfahħar bhala poeta ġenwinament Malti. Sens haj ta' patrijottiżmu fil-ghana Maltija.

Fost il-poeziji li Guże Chetcuti qaleb ghall-Malti nsibu sbatax, ghadd li hu żgħir imma għoli l-livell letterarju, qawwija l-ispirazzjoni, naturali l-element deskrattiv. Bil-jeddu kollu nghid li dawn is-sbatax il-poezija jiġi fuu fihom dwal ta'

ispirazzjoni sabiha u ġenwina. Poeżiji ohra bit-Taljan jittrattaw sugġetti fuq beltna, dnub li qatt ma nstabet xi persuna kolta li kapaċi jaqleb ghall-Malti mirqum dawn il-poeziji. Jien bil-hsieb li nkompli nwassal l-ideat li jinsabu f'dan il-versi. Għal-lum qiegħed nippublika l-poezija bil-Malti li titratta fuq il-Kastell Sant' Anglu bl-isem:

Fid-Dawl ta' Qamar

Sant' Anglu mħargħar f'dija ta' fidda jixbah
Xi ġġant imlibbes l-azzar wara taqbida,
Merhi f'għaxqa ta' nghas helu, serrieħi,
Imħannen f'ħolm ta' rebħ li jixtieq jirbaħ.

L-iġfna marbuta fid-dahliet kennija
Jgħaż-ġġbu lir-ruħ bil-qilla ta' kburithom
Tistħajjalhom ghassiesa għat-taqbida
Ta' xi qedewwa qliel dlonk mistennija

Xi dgħajsa 'l-hinn u l'hawn b'dawl żgħir hamrani
Għaddejja fuq il-bahar siekta għal xogħolha
L-ilma mifruq mid-daqqha tal-imqadef
Jaghmel bħal mewġ żgħir abjad kaħlani.

L-ibliet fil-qrib, l-irħula aktar fil-bogħod
Sa fejn tasal il-ghajnej fid-dawl tal-qamar
Mingħajr wira ta' hajja qishom oqbra
Hsieb ta' ghana li għaliex thossock tirtghod

Din il-poezija dehret ghall-ewwel darba f" "Leħen il-Malti" fi Frar 1935.

Il-Gross twieled Bormla fl-1897 u miet fid-29 ta' Awwissu, 1948.

LAQGHAT ĠENERALI

Nhar il-Hamis 31 ta' Jannar, 2019 fis-6.00pm ser issir Laqgħa Ġenerali Mista fejn importanti li l-Bandisti u Membri Propjetarji, Bandisti u Membri kollha jattendu sabiex jiġi pprezentati ir-rapporti amministrattiv u dak finanzjarju. Fis-7.00pm ser issir Laqgħa Ġenerali Straordinarja.

Fis-6.00pm Laqgħa Ġenerali Mista

Fis-7.00pm Laqgħa Ġenerali Straordinarja

Soċjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Il-passat huwa l-pedament tal-futur però il-passat mhux garanzija tal-futur minn Patri Martin Mamo Kapucċin

Kemm issib nies li kif tispicċa s-sena, jaqbu u jarmu l-kalendari u d-djarji tagħhom u jżanżu Kohrajn godda. Il-kalendari u d-djarji l-qodma jkunu mimlija tahžiż u slaleb, filwaqt li l-ġoddha jkunu jleqqu sbieħ u riha ta' linka. Issib min jarmi dawn id-djarji jew almanakki b'ċertu disprezz ghax is-sena tkun kiddithom kemm felhet, jew minnhabba mard, jew minnhabba inkwiet iehor, u jidew jużaw d-djarju/kalendari l-ġdid b'ċertu tama għal sena ahjar, futur ahjar. Forsi ffit wieħed jinduna li kull djarju jew kalendari tmissu l-istess xorti fi tmiem is-sena, ghax hekk hija l-hajja. Irridu nifhmu li dak it-tahžiż u s-slaleb fuq il-kalendari jew id-djarju jkunu sawru l-hajja tagħna matul dik is-sena partikulari. Ahna nkunu bnejna s-sena kemm fuq ċirkustanzi sbieħ jew koroh li ltqajna magħhom, persuni li tkellimna magħhom, u ferhat jew bikċiet li esperjenzajna.

Il-passat tagħna huwa ġrajja li seħħet. Din il-ġrajja tista' tferrhekk jew tnikktek, **imma seħħet, ghaddiet, spiċċat**. Inuti wieħed jibqo' mwaħħal mal-passat tiegħu. Li hu żgur huwa l-fatt li dik il-ġrajja għandha l-konsegwenzi jew sbieħ jew koroh. Hemm ċirkustanzi li saru f'hajitna bi żball jew b'nuqqas t'attenzjoni, u b'hekk forsi ghadek tkaxkar il-konsegwenzi f'hajtek, forsi thossock ħati u bir-rimors, u hemm ġrajjiet li seħħu u lilek igglorifikawk u għadhom isebbhuk u jonorawk, forsi b'xi ritratt tiegħek bit-toga li jfakkrek kemm studjajt u stinkajt u issa għandek degree. Jien dan il-kliem nghidu lil shabi l-habsin, li issa rridu nitghallmu mill-passat biex insawru futur ahjar.

Il-passat huwa l-pedament tal-futur imma mhux bilfors huwa l-garanzija tiegħu. Ma jfissirx li ghax kellek suċċess illum se tibqa' hekk din is-sena, u viċi-versa. Dan ifisser biex fil-hajja tibqa' saqajk mal-art, titkabbarx u tghollix rasek ghax kellek suċċess, u fl-istess hin kun konxju li kif jghidu l-Inglizi ‘do not cry over spilt milk’ imma qum u imxi.

Il-messaġġ tiegħi illum huwa dan; *għix il-preżżent tajjeb, tgħallek mill-passat u qabel taġixxi dejjem staqsi lilek innifsek; x'jista' jiġri wara? X'jista' jiġri jekk niġgieled, jekk kelma ma nżommhiex, jekk inpatti, jekk ngħir, jekk nobghod? Kolloġ għandu l-konsegwenzi. Gesu` huwa l-pedament għall-futur ahjar fil-hajja, għax huwa t-triq il-verita` u l-hajja. Huwa biss il-garanzija tal-futur.*

Kunu mberkin.

Fr Martin Mamo OFMCap.

Ġurnata Ghawdex
mis-Soċjetà Mužikali San Lawrenz
Belt Vittoriosa

Nhar il-Hadd 3 ta' Frar, 2019
Tluq mill-Pjazza tal-Birgu fis-7.30am

Prezz €22
li jinkludi Trasport kollu u l-ikla ta' Nofs in-Nhar

Immoru Quddies tal-10.30am
San Lawrenz, Rabat u Marsalforn

Booking mas-Sur Eugenio Pellicano fuq 7961 7288

www.stlawrencebandclub.com

ATTIVITAJIET SOĊJALI JANNAR – APRIL 2019

Il-Hadd 3 ta' Frar

Ġurnata Ghawdex

Is-Sibt 9 ta' Marzu

Pasta Night fil-Każin

Is-Sibt 20 t'April

Buffet Breakfast tal-Għid

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Minn sena għall-ohra b'success

minn Simon Farrugia - Segretarju

Għaddiet sena ohra minn fuqna fejn bhala Soċjeta` Mužikali kienet sena memorabbli. Sena mimlija attivit`a fejn komplejna nkabbru isem is-Socjetà u l-Banda Vittoriosa San Lawrenz. L-2018 tibqa' mfakkra għal dak li ksibna ghax urejna li f'kull anniversarju li jkollna nafu niċċelebraw kif jixraq u minbarra l-aktivitajiet li nagħmlu nkomplu nkabbru l-patrimonju li writna. Haddiehor jista' biss josserva, jammira u jgħir.

Kienet sena ta' hidma kbira fejn fakkarna l-135 sena anniversarju mit-twaqqif tal-Banda tal-Birgu. Il-Banda kienet kontinwament impenjata fejn ftahna s-sena bil-kbir hekk kif ghall-hames darba l-ewwel Banda Vittoriosa kienet ambaxxatrici ta' pajjiżza din id-darba f'Viagrande Sqallija. Kienet safra ohra suċċess fejn qattajna l-ewwel ġranet tas-sena flimkien niċċelebraw il-Festa ta' San Mauro ghall-hoss ta' banda Maltija u din ma kienet hadd hlief il-Banda tal-Birgu.

Minbarra dan kien hemm ukoll avvenimenti ohra sbieħ u li ser jitniżżu b'ittra tad-deheb fl-istorja glorjuża tal-Banda tal-Birgu. Wiehed minn dawn kien il-Programm Annwali li sar fil-Forti Sant'Anġlu. Hawn filwaqt li kellna l-koperazzjoni totali ta' Fra John Edward Critien li huwa wkoll President Onorarju tas-Socjetà konna organizzati sabiex minkejja li logistikament ma kinetx faċċi imma wasalna ghall-prodott finali.

Jekk nitkellem fuq proġetti kien hemm diversi li saru matul is-sena 2018 iżda t-tlieta ewlenin kien r-restawr tal-intrata majestuża ta' Palazzo Huesca, l-estenzjoni ta' żewġ kmamar għat-tagħlim mužikali u r-restawr tas-Sala tal-Arkivju. Dan tal-ahħar kien il-proġetti ewljeni fejn sar restawr estensiv bis-Sala tiġi msemmija ghall-Kanonku Luigi Fenech.

Ovvjament harsitna ddur jew diga` daref fuq dak li qed nippjanaw għal din is-sena fejn il-Kumitat diġa fassal programm ta' hidma li twassalna sal-Festa tal-Patrun tal-Belt tagħna. Bhala proġetti għal din is-sena għaddej

ix-xogħol fuq il-hadid tal-planċier fejn dan qed jiġi miżbugħ mill-ġdid. Hemm il-pjan ukoll li minn din is-sena jibda jinbidel bil-mod il-mod il-wiċċ tal-planċier.

F'Palazzo Huesca il-proġett ewljeni għal din is-sena ser tkun pittura kbira mill-artist celebri Paul Camilleri Cauchi fl-Arkivju ż-żgħir. Ovvjament dan ifisser li ser isir xi tibdil fl-istess Sala. Huwa ppjanat ukoll li tīgi rrangata l-Persjana ta' Palazzo Huesca. Dan minbarra proġetti ohra li applikajna għalihom u li qed nistennew li jiġi approvati fondi biex dawn ikunu jistgħu jsiru. U la qed nitkellem fuq proġetti fi żmien il-Milied hadna l-ahħbar li kkwalifikajna kemm minn Skema A kif ukoll minn Skema B mill-fondi tal-Àgenzija Żgħażagh għal din is-sena. Dan ser ikompli jsahħħah l-impenn tal-banda fit-tagħlim mužikali.

Matul il-ġranet tal-Milied konna impenjati hafna b'diversi attivitajiet kemm soċċali kif ukoll bandistiċi. Preparajna bil-kbir u morna tajjeb hafna fl-Ikla l-Kbira tal-Milied li saret fl-14 ta' Dicembru f'Palazzo Huesca. Kellna wkoll l-Party Annwali tal-Milied fit-28 ta' Dicembru. Minbarra dan il-banda kienet impenjata bis-servizz f'Natale al Collacchio nhar is-Sibt 22 ta' Dicembru kif ukoll fil-purċiżżoni tal-Milied fejn il-Banda tal-Birgu kompliet iżżomm it-tradizzjoni li tikkumpanja l-purċiżżoni li toħroġ miċ-Ċentru tad-Duttrina.

Apparti minn dan Palazzo Huesca mimli attivita` minn kmieni filghodu sa tard bil-lejl kuljum mit-Tnejn sal-Hadd. Altru milli każin bla ruh hux? Jew li nbieghet ir-ruh tieghu. Kemm hawn minn jixtieq jagħmel l-istess basta l-lok tieghu ma jkunx post tal-erwieħ.

Is-Sena t-Tajba lill-Vittoriosani Lawrenzjani

Midalja ta' rikonoximent lil Carmelo Scicluna

Il-President u l-Kumitat tas-Soċjeta` Mužikali San Lawrenz jifirhu lis-Sur Carmelo Scicluna, Sagristan tal-Parrocċa ta' San Lawrenz, Belt Vittoriosa tal-Midalja ta' rikonoximent li ġiet mogħtija lilu nhar il-Hamis 27 ta' Dicembru, 2018 minn Fra John Edward Critien f'isem l-Ordni tal-Kavallieri ta' San Ģwann. Dan ingħata bhala rikonoximent tal-hidma ta' Karmenu bhala Sagristan habrieki u bhala persuna li żammet relazzjoni tajba bejn il-Kapitlu tal-Kolleġġjata u l-Ordni. Karmenu huwa wieħed mill-membri tal-Kumitat tas-Soċjeta` Mužikali San Lawrenz u minn qalbna nawgurawlu.

Ġorg Peresso jingħata l-Midalja ghall-Qadi tar-Repubblika

Ġorg Peresso awtur, kittieb u poeta kien fost dawk onorati bil-Midalja ghall-Qadi tar-Repubblika waqt ċerimonja ppreseduta mill-President ta' Malta Marie Louise Coleiro Preca. Ġorg twieled fid-9 ta' Settembru fl-1939 fil-Birgu. Huwa ta kontribut siewi lill-Letteratura Maltija permezz ta' poeżiji (Marzu sbejjah, il-Menqa, Għanja, Inżul ix-xemx, fost ohrajn), u diversi kotba bhal *Vjola l-kulur tal-Imħabba, It-tifel tan-nanna, Ir-raġel ta' Waħdu, Il-Qassis tal-Belt*, fost ohrajn.

Peresso rebah diversi premji fosthom il-Premju Francis Ebejer għad-drammi fejn ittra du wkoll bosta drammi kemm mill-Ingliż, mill-Malti u mit-Taljan. Peresso huwa meqjus wieħed mix-xandara ewlenin. Għal diversi snin ippreżenta l-Programm Annwali tal-Banda Vittoriosana San Lawrenz u dejjem kien dispost għal kull ghajnejha possibbli. Insibu wkoll kontributi ta' diversi lirika ta' poeżija, innijiet, disk i aktar f'gieh il-Patrun tal-Belt Rebbieha San Lawrenz li huwa tant ihobb. F'isem il-President u l-membri tal-Kumitat tas-Soċjeta` Mužikali San Lawrenz nawguraw lil Ġorg għal dan l-unur prestiġjuż.

Il-Banda tal-Birgu f'Natale al Collacchio

Nhar is-Sibt 22 ta' Dicembru, 2018 l-Allievi u l-Bandisti tal-Banda Vittoriosana San Lawrenz flimkien ma' dawk tal-Għaqda Mużikali San Ĝużepp, Kalkara tellgħu Programm Mużikali għal dawn iż-żminijiet tal-Milied. Dan il-Programm kien parti mill-attività` Natale al Collachio fejn il-Banda kienet taħt id-direzzjoni tas-Surmast Jonathan Abela. Kien hemm attendenza tajba hafna għal dan il-Programm fejn in-nies preżenti apprezzaw ix-xogħol kbir li qed isir fl-iskola tal-Mužika tas-Soċjeta`. Programm ieħor suċċess mill-Banda tal-Birgu.

L-Ikla l-Kbira tal-Milied

Il-Kummissjoni Attivitajiet Soċjali fi ħdan is-Soċjeta` Mużikali San Lawrenz organizzat Ikla tal-Milied fis-Swali Prinċipali ta' Palazzo Huesca nhar il-Ġimgħa 14 ta' Dicembru, 2018. Kienet attivita` li saret ghall-ewwel darba fejn b'wiċċna minn quddiem nħidu li kienet suċċess kbir. Fil-fatt kemm l-ikel u d-divertiment kien wieħed ta' livell għoli u kulhadd hareġ sodisfatt. Inħarsu 'l quddiem għal attivita` ohra bħal din nhar is-Sibt 14 ta' Dicembru, 2019.

Tagħrif mill-Kċina

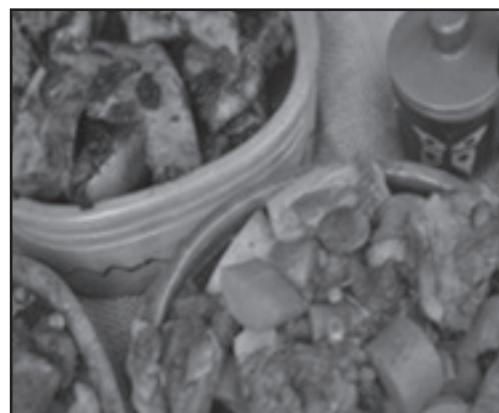
minn MaryRose Gauci

Stuffat tal-Majjal u z-Zalzett

Ingredjenti:

2 basliet mqatta' żgħar
2 sinniet tewm mqatta'
2 mgharef kunserva
700gr majjal mqatta' biċċiet mdaqqsin (pork chops jew tal-ispalla)
2 zalzett tal-Malti
100gr bacon
3 werqiet rand
4 zkuk tal-karfus mqatta'
6 karotti mqatta'
4 patata mqatta'
Bott tadam mqatta'
250ml inbid abjad
250ml stokk tat-tigieg
100gr piżelli
Żejt ghall-qali
Melh u bżar

Metodu:

Qalli l-basal u t-tewm fiz-żejt taż-żeġġa għal hames minuti. Żid il-kunserva u r-rand u qalli għal żewġ minuti oħra. Żid il-majjal u z-zalzett u kompli qalli sakemm jihmaru fuq iż-żewġ nahat. Qalli l-bacon, żid il-karfus u l-karrotti. Żid il-patata u hallat kollox flimkien. Żid it-tadam u l-inbid u l-istokk u halli sakemm jiftah jagħli. Baxxi n-nar u halli jsir għal madwar siegha. Jekk trid tista' ddahħhal fil-forn fuq nar 150 centigrad għal madwar siegha. Meta jkun fadal xi nofs siegha żid il-piżelli.

Ftit informazzjoni dwar:

Il-Fażola hadra

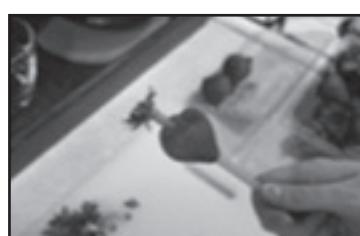

Il-qoxra m'għandhiex turi preżenza ta' umdita` filwaqt li tkun magħluqa tajjeb. M'għandux ikollu hijut ghax dan huwa sinjal ta' frott xieref. Il-kulur ikun wieħed vivaċi mingħajr sfumaturi ta' kuluri.

Għandek tippreferi dawk li jkunu ffit-żgħarr u tarjin. Jekk taqsamhom għandhom ikunu jqarmċu. M' għandekx tixtri dawk li jkunu għar-riħ jew ghax-xemx. Meta tixtrihom għandek terfagħhom go borża tal-karti fil-parti fejn iż-żomm il-haxix fil-frigg għal mhux aktar minn tlett ijiem.

Peress li jiġi ikkunsmat kollu bil-qoxra b'kollo ma jinhela xejn mis-sustanzi prezżjużi kontra l-infezzjonijiet. Huwa indikat kontra l-anemija, debulizza, l-arritte u x-xedda. Huwa utli wkoll għal min ibati bil-ġebla, d-dijabete u l-gotta. Ftit li xejn fi kaloriji, għandu l-vitaminji A, B u C. Insibu fi ħiġi il-minerali bħal fosfru, kalċjum u potassa.

Aktar Pariri Siewja

Bix tnejħi l-weraq li jkun hemm fuq il-frawli, kull m'għandek tagħmel hu li ddahħhal straw minn isfel għal fuq tal-frawla u l-weraq jiġi ma' fuq tal-istraw. Faċi Le!

Għalli l-patata u itfaghha f'kontenit ur bis-silġ. Il-qoxra tissepara minn mal-patata u għalhekk ma tqoqħodx tahli hin tqaxxar il-patata mghollija.

Aqta' bis-sikkina min-nofs frott li għandu l-ghadma. Dawwar bejn idejk iż-żewġ nofsijiet u aqla l-ghadma tal-frotta b'subghajk.

Żid baking soda jew hall mal-ilma li se tgħalli l-bajd go fi. Kemm il-hall kif ukoll il-baking soda jghinu biex jisseperaw il-qoxra tal-bajda minn mal-abjad tal-bajd.

Bix tiehu aktar meraq mil-lumi jew laring, għamilhom fil-frigg u qabel ma tasgarharom dahħħalhom fil-microwave għal 15 jew 20 sekonda. Qabel ma tagħxsar il-lumi jew laring ghafas b'idejk qisek bħalma tagħmel bil-lembuba.

Edvard Hagerup Grieg

jikteb Christopher Pisani - Arkivista

Nispera li kellkom Milied hieni u bidu tas-sena tajjeb. J'Alla jkollna sena ahjar minn ta' qabilha. Meta wiehed ihares lejn is-sena li ghaddiet, jara kemm iż-żmien jghadni malajr u ma jistenna lil hadd. U s-sena li ġejja mhux inqas ... illum bdejnieha, ghada jasal l-Ghid, u wara l-ewwel Erbgha ta' San Lawrenz, imbgħad ghall-festa x'ikun fadal? Imbgħad ir-rota tkompli ddur sakemm nghaddu ghax-xitwa, u nerġġu naslu għal żmien il-Milied. U sena tkun ghaddiet bhal leħha ta' berqa. Ahna min-naha tagħna l-hin ma hlejniehx u l-preparamenti ghall-festa li ġejja qeqħidin għaddejin ġmielhom ... is-serjeta` fil-każin tal-banda tal-Birgu, fil-każin ta' San Lawrenz.

Edvard Hagerup Grieg twieled nhar il-15 ta' Ġunju tal-1843 gewwa Bergen fin-Norveġja. Missieru kien jismu Alexander Grieg li kien kummerċjant u viċi konslu gewwa Bergen, filwaqt li ommu kien jisimha Gesine Judithe Hagerup u kienet ghalliema tal-muzika u t-tifla tal-avukat politiku Edvard Hagerup. Il-kunjom originarjament kien jinkiteb 'Greig', fejn dan kien assocjat mal-i-Scottish Clann Ghriogair (Clan Gregor). Wara l-battalja ta' Culloden bejn il-ġakobini u l-forzi Britanniċi fil-highlands Skoċċiżi fl-1746, il-bużnannu ta' Edvard Grieg, Alexander Grieg beda vjaġġ sakemm wasslu biex jissettilja gewwa n-Norveġja fl-1770 u kien għalhekk li x'aktarx inqalbu l-vokali għal 'Grieg'.

Grieg trabba f'familja li kienet inklinata sew lejn il-muzika. Eventwalment u naturalment, kienet ommu li tagħtu l-ewwel studji mužikali fil-pjanu fl-eta` tenera ta' 6 snin. Fis-sajf tal-1858, Grieg iltaqa' mal-vjolinista norveġiż magħruf Ole Bull. Dan kien habib tal-familja u miżewweg liz-zija t'Edvard. Dan Ole induna mill-ewwel bit-talent mužikali li kelliu tant li hajjar lill-ġenituri tieghu biex ta' hmistax-il sena jibghatu lil binhom fil-konservatorju ta' Leipzig, b'mod partikolari fejn kien jghalleml il-pjanu Ignaz Moscheaes.

Eventwalment, Grieg dahal fil-konservatorju fejn dan enfasizza b'mod partikolari fil-pjanu. Barra l-istudju, kien jieħu gost ferm jgħati kuncerti ta' diversi tipi gewwa Leipzig. Nahseb li bhal kull student iehor, Grieg ma tantx kien jieħu gost bit-tħaliem strett li kien jingħata, iżda kien jagħmel eċċeżzjoni għażi tagħlim tal-orgni.

Fl-1860, Grieg irnexxielu jfieq minn mard serju, wara li qabdu mard fil-pulmuni, plewriti, u tuberkolosi. Dan il-mard kollu halla effett fuq il-hajja ta' Grieg, fejn spicċa jghix b'pulmuni wieħed u bis-sinsla ta' dahrū kemmxjejn deformata. Kien ibati minn diversi infekzjonijiet respiratorji u fl-ahħar anke kelli problemi f'qalbu. Kemm-il darba Grieg kelli jittieħed gewwa spas u sanitorji (faċilitajiet medikali għal kura fit-tul) kemm gewwa n-Norveġja u anke meta kien qed jivvjaġġa. Hafna mit-tobba tieghu kien sahansitra spicċaw hbieb kbar tieghu. Fl-1861, Grieg iddebutta bhala pjanist kuncertista gewwa Karlshamn, Svezja. Sena wara, Grieg temm l-istudji tieghu f'Leipzig u tella' l-ewwel programm mužikali gewwa rahal twelidu. F'dan il-programm, hu nkluda is-sonata ta' Beethoven Pathétique. Sena wara, fl-1863, Grieg mar gewwa Copenhagen, Dammarka, fejn dam hemm għal tliet snin. Hemm, hu Itaqqa' ma' J. P. E. Hartmann u Niels Gade, żewġ kompożituri magħrufa ta' dak iż-żmien. Hemm itaqqa' wkoll mal-kompożit Rikard Nordraak, liema kompożitür 'il quddiem kelli jikteb l-innu nazzjonali Norveġiż. Dan

Nordraak ingwala sew ma' Grieg tant li saru ħbieb kbar u sors ta' ispirazzjoni lil xulxin. Nordraak miet fl-1866 u Grieg sahansitra ikkomponi lu marċ funebru ad unur tieghu.

Fil-11 ta' Gunju tal-1867, Grieg iżżewwieg lill-kugħna prima tieghu Nina Hagerup li din kienet soprana. Is-sena ta' wara twieldet l-unika wild ta' din il-koppja, Alexandra. Fis-sena 1869, fl-eta` ta' sena, Alexandra mietet b'kawża ta' meningite. Fl-1868, waqt

li Grieg kien fuq btala ġewwa d-Danmarka, ikkompona l-kunċert ghall-pjanu in La minore. Din is-silta ndaqqaq ghall-ewwel darba gewwa Copenhagen fl-1869 minn Edmund Neuport, fejn sfortunatament minhabba impenji mužikali oħra gewwa Christiania (illum Oslo), Grieg ma setax ikun preżenti. Fl-1870, Grieg iltaqa' ma' Liszt gewwa Ruma. L-ewwel darba li Itaqħu, Grieg urih is-Sonata ghall-Vjolin Numru 1, li din ghogbot ferm lil Liszt. Mat-tieni laqgħa tagħhom flimkien ffit taxx-xhur wara, Grieg wera lil Liszt il-manuskritt tal-kunċert ghall-pjanu. Dak il-hin, Liszt daqq is-silta mužikali kollha prima viżta quddiem numru ta' nies. L-udjenza li kien hemm dehret li laqgħet sew il-mužika helwa ta' Grieg, għalkemm ta' min jghid li Grieg għibed l-attenżjoni lil Liszt li daqq l-ewwel moviment kemmxjejn imħarrek sew. M'hemmx xi nghidu li Liszt ghadda diversi pariri siewja lil Grieg rigward orkestrazzjoni.

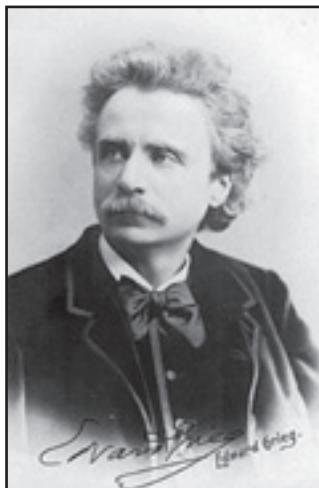
Bejn l-1874 u l-1876, Grieg ikkompona dik li jsejhulha incidental music. Din hija mužika li tkun miktuba għal xi forma ta' play iżda ma jkollhiex kliem. Din is-silta ġġib l-isem ta' Peer Gynt u nkitbet għal play miktuba minn

Henrik Ibsen. Għal min mhux daqshekk familjari mal-isem, nissuġġerixxi li meta jkollkom čans tfittu ffit din is-silta u tisimħu ffit mill-hlewwa liema bhala ta' mužika ta' Grieg u anke l-kapacità tieghu specjalment fis-sitt xena tat-tieni att li ġġib l-isem ta' 'In the Hall of the Mountain King'.

Grieg kelli rabbit mal-orkestra filharmonika ta' Bergen u iktar tard, sahansitra kien id-direttur ta' din l-orkestra bejn l-1880 u l-1882. Fl-1888, Grieg iltaqa' ma' Tchaikovsky gewwa Leipzig. L-istorja tħid li Grieg kien immeravilja ruhu bit-talent li kelli Tchaikovsky. Min-naha tieghu, Tchaikovsky kien induna bil-kapaċitajiet ta' Grieg u fahhar il-hlewwa u l-originalità tieghu. Ta' min isemmi li Grieg kien ingħata żewġ dottorati onorari, l-ewwel fl-1894 mill-Universita' ta' Cambridge, u t-tieni wahda mill-Universita' ta' Oxford fl-1906.

Il-Gvern Norveġiż kien provda lil Grieg b'penzjoni meta hu kien lahaq l-eta` tal-penzjoni. Fl-1903, Grieg kien għamel 78-rpm gramophone recordings tal-mužika tieghu ghall-pjanu gewwa Parigi. Grieg għamel ukoll live-recording għal Hupfeld Phonola piano-player system, u anke Welte-Mignon (sistema ta' recordings).

Kurzita` fuq Grieg hija li fl-1899, kien ikkanċella l-kuncerti kollha li kelli ppjanati gewwa Franza bi protesta għal Drey Affair. Dan Drey Affair kien skandlu politiku anti-semitiku. Grieg kien kiteb li l-poplu franciż għandu jmur lura ghall-ispirtu li kelli fl-1789 (Rivoluzzjoni Franciżi) biex jikseb lura id-drittijiet fundamentali tal-bniedem. Din il-kitba poġġietu

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

f'pozizzjoni kemmxen fil-mira tal-media ta' dak iż-żmien u anke għal certu kitba ta' mibgheda lejh.

Fl-1906, Grieg iltaqa' ma' Percy Grainger gewwa Londra. Dan Grainger kien ammiratur kbir tal-kompożizzjonijiet ta' Grieg, u bejniethom, mill-ewwel nislet ħbiberija kbira. Grieg fuq Grainger kien qal li hu kien kiteb silta bl-isem ta' *Norwegian Peasant Dances* u l-ebda norveġiż ma' seta' jdoqqha sew, imbgħad gie Awstraljan (Grainger) u daqqha b'mod li hadd ma seta' jdoqqha ahjar! Kompli jghid fuq Grainger li dan kien ġenju li l-iskandinavi kull m'għandhom jagħmlu hu li jhobbu. Elogju kbir min-naha ta' Grieg lejn Grainger.

Fl-1907, Grieg kien iddahhal fl-isptar Municipal ta' Bergen kien ammiratur kbir tal-kompożizzjonijiet ta' Grieg, u bejniethom, mill-ewwel nislet ħbiberija kbira. Grieg fuq Grainger kien qal li hu kien kiteb silta bl-isem ta' *Norwegian Peasant Dances* u l-ebda norveġiż ma' seta' jdoqqha sew, imbgħad gie Awstraljan (Grainger) u daqqha b'mod li hadd ma seta' jdoqqha ahjar! Kompli jghid fuq Grainger li dan kien ġenju li l-iskandinavi kull m'għandhom jagħmlu hu li jhobbu. Elogju kbir min-naha ta' Grieg lejn Grainger.

fejn fitit wara, fl-eta' ta' 64 sena miet b'kawża ta' *heart failure*. Jingħad li l-ahħar kliem tiegħu kienu "Heq, jekk għandu jkun hekk". Il-funeral ta' Grieg ġibed lejh madwar 35,000 ruh gewwa Bergen. Fuq xewqa tiegħu, indaqq il-marċ funebru tiegħu stess li kien ikkompona ad unur Rikard Nordraak. Indaqq ukoll il-marċ funebru tant popolari ta' Chopin. Grieg kien ikkremat u l-irmied tiegħu kienu tqiegħdu fi kripta viċin id-dar tiegħu fis-sieq tal-muntanja bl-isem ta' Troldhaugen. Wara l-mewt ta' martu Nina, l-irmied tagħha ingħaqdu hdejn dawk tar-raqel tagħha fl-istess kripta. Grieg u martu Nina kienu jqis u ruħhom bħala unitarjani, jiġifieri jemmnu f'Alla li hu persuna waħda biss u mhux tliet persuni f'Alla wieħed bħal kumplament tal-Kristjani.

Wiċċ Imb'wiċċ ma' Tommy Seychell

minn Paul Micallef

Għall-interviżta ta' din id-darba se jkoll il-membru attwali bħalissa 93 sena u forsi sakemm taqraw dan l-artiklu anke 94 ghax hu twieled fl-24 ta' Frar tas-sena 1925. Dan m'h u hadd hliet Tommy Seychell li minkejja l-eta` tiegħu għadu luċidu u tista' tikkomunika sew mieghu u żgur tahsbu li hu ta' eta` ferm iż-ġħar ... mhux biss kif iżomm ruhu u l-hajja attiva tiegħu fosthom quddies kuljum u li hu dejjem jattendi l-aktivitajiet tas-socjetà tagħna kif ukoll kif qalli u rajt jien b'għajnejja anki l-gazzetta jiflha kuljum.

Laqgha

Iltqajt ma' Tommy fid-dar tiegħu fi Triq De Opertis fl-area ta' San Filippu propriju f'lejlet il-Milied u hu flimkien mal-mara tiegħu laqghuni u filwaqt li warrab il-gazzetta it-Times u l-mara offritli xi haġa biex inbill grīzmejjha, bdejna flimkien ngharr Xu l-hajja ta' din il-persuna li kienet iffullata u interessanti, iżda wkoll li daqet l-imrar tal-hajja fit-telfien ta' binhom fl-ahjar ta' żgozotha kif se naqraw iktar tard. Mela għalina...

Twelid, isem u familia

Kif diġa` ktib Tommy twieled f'nofs iż-żeww għwarrer u għalhekk jiftakar sew minn x'hiex ghadda il-Birgu qabel, waqt u wara it-tieni gwerra dinjija. Id-dar tat-twelid tiegħu kienet f'numru 25 Triq San Ġorġ, il-Birgu li kienet taħbi id-dell tal-Knisja tal-Lunzjata. Missieru Frans kien Bormiż u xogħolu kien engine fitter it-Tarzna filwaqt li ommu Dorotea kienet mill-Birgu, u bhan-nisa ta' dak iż-żmien, mara tad-dar.

Ismu ġie magħżul min-nanna, li kellha hafna influenza fuq il-familja, u billi kienet Dumnikana kienet semmietu għal San Tumas D'Akwini. Hu tħamniż fil-parrocċċa ta' San Lawrenz bil-parrini jkunu zижuh Karmenu u zitru Ewlalja. Minhabba li trabba bieb ma' bieb mal-knisja tal-Lunzjata kien inevitabbli li meta kien għadu żgħir kien iqatta' hafna hin hemm.

Orfni

Tommy mill-ewwel sar orfni ghax ta' 3 snin tilef lil ommu u ta' 13 il-sena tilef lil missieru. Tommy kieno originarjament 3 ahwa, Vincent, Ċettina u Tommy kien iż-żgħir. Wara l-mewt ta' ommu, missieru iż-żewwegħ lil ohtha Mary u kellhom

4 t'itfal Dorotea (imsemmija għal ommu), Albert, Carmen u ż-żgħira Frances li anki ġiet mghammada minn Tommy stess.

Tfulja

Meta staqsejtu dwar tfulitu hu weġibni li hu jiftakar li ta' tfal li kienu, kienu jilghabu bi blalen taċ-ċarruta jew li tonfoħhom f'dik li llum hi Triq Kardinal u Desain. Dawn ma kinu jidu iż-żgħid iż-żgħid u kienet tieqaf sa hdejn il-kazin tal-futbol u għalhekk kienet tisseq jahha id-dahla. Kienu jilghabu l-futbol l-iktar nhar ta' Sibt kemm il-fortini kif ukoll fuq is-sur tal-Kurdari li kienet għadha mehlusa mill-karrozzi u kienet tagħmel l-isbah ground.

Jiftakar it-Triq Brittanika, illum Triq Hilda Tabone, li kienet miżgħuda b'hafna hwienet u anke sahansitra kien jarra suq f'nofs it-triq. Shabu kien Philip Callus li wara sar qassis u Pawlu Carachi li wara sar membru parlamentari laburista.

Ta' tfal li kien, kien jattendi l-mużew u baqa' membru tas-socjetà sakemm faqqqhet il-gwerra tant li kien diga' fil-grad ta' magħżul u se jilhaq aspirant.

Edukazzjoni

Għalkemm dak iż-żmien l-iskola ma kienet obbligatorja, missieru li kien ta' dixxiplina kien ieħes fuq l-iskola u kien jinsisti li jmur l-iskola u anke kien jibghatu l-privat. Hekk l-ewwel kien jattendi l-iskola tan-nuna, speċi ta' kindergarten, u din kienet fuq is-sur tat-toqba hdejn fejn kien jinżamm iż-żiem ta' wieħed jismu Gann Mari. Din il-binja kienet parti mill-monasteru ta' Santa Skolastika.

Bħala primarja imbghad hu mar fl-iskola fi Triq il-Palazz tal-Isqof sa stage 2. Wara hu mar l-iskola li kienet fl-Armerija sal-5th. Ta' 9 snin kien kiser siequ u għalhekk tilef sena skola u hekk anke tilef l-eżami għal-Liċeo u għalhekk kien mar dak li kienet tisseq jahha id-Central School li kienet f'San Iermu, il-Belt Valletta fejn kienu jgħallmu l-istess ghall-İema tal-Liċeo. F'dik l-iskola hu jiftakar li dahal hu u Furtu Montesin.

Meta kien għadu is-Central School, kien miet missieru u hekk

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

kellu johrog mil-iskola biex jagħmel l-eżami tat-tarzna biex jghin lill-familja.

Gwerra

Tommy qalli li d-dar tagħhom ma waqghetx bil-bombi iżda meta waqghet il-koppli tal-knisja tal-Lunzjata li kienet tigħi qrib hafna tad-dar tagħhom, kienet għamlet ix-xita u kien hemm kolonna li ċediet u radmet id-dar tagħhom.

Bhal hafna familji ohra Vittoriosani, kif bdiet il-gwerra huma telqu mill-Birgu u sabu ruħhom refugjati s-Siggiewi u ghall-ewwel marru go Knisja u wara ingħataw kamra u kieno joqogħdu man-nies.

Voluntier fl-armata

Meta kien għadu s-Siggiewi, billi kien hemm hafna kaċċaturi u hekk hafna nies kellhom senter, kienu jiġi avżati u ttenjati li jekk waqt attakk jinżel xi suldat tal-ghadu bil-parachute huma kienu jisparawlu. Tommy ghalkemm qatt ma qabab senter b'idejh u lanqas kien jaf fejn hu l-grillu u qatt ma spara ingħaqad ma' shabu bhala voluntier f'din il-'forza ta' difiza militari u anke spicċa jiġi onorat flimkien ma' shabu għas-sehem 'qalbieni' tiegħi.

Il-Hajja fil-gwerra

Tommy jiftakar li meta kien għadu s-Siggiewi, hu flimkien ma' shabu kienu jilħabu l-ballun kontra ir-rifugjati, kontra s-suldati u anke kontra il-membri tal-Air Force.

Hu kien jinżel kuljum ix-xogħol it-tarzna bil-bicycle biex jiffranka milli jħallas il-private li dak iż-żmien kienet tiġi 2s6d li tiġi nofs il-paga tiegħu ta' ġimħa ta' 5 xelini. Jiftakar sew li fl-ewwel raid li sar hu kien fuq il-bacir nru. 5 u billi ma kienx hemm xelter grēw kemm jifilhu u dahlu fil-General Station li kien taht l-art. Wara bdew jithaffru x-xelters fit-tarzna.

Perjodu qasir fil-Birgu

Fis-sena 1941 il-familja iddeċidiet li tmur lura l-Birgu pero` meta imbgħad fis-16 ta' Jannar waqt l-attakk fuq l-Illustrious dahlu l-Germaniżi reġgħu biddlu fehmthom u marru lura s-Siggiewi. Jiftakar li dak inħarru hu kien l-iskola taħt l-arlogg tat-Tarzna u qalu li waqghet il-knisja tal-Isla u tal-Birgu. Telqu jiġru lejn il-Birgu u sabu li kienet intlaqet u waqghet is-sagristija. Flimkien ma' hafna nies li ngħabru bdew jaġħu l-ghajnejha billi jneħħlu l-ġebel u saret katina umana u kulhadd innewwel il-ġebel u c-ċnagan. Jiftakar sew li meta imbgħad waslu biex jaqilghu n-nies u l-kadavri fost it-tifrik minħabba li kienu għadhom ffal qalulhom biex iwarbu u x-xogħol skabruż li baqa' komplewh tal-ARP.

Helisha mil-mewt darbejn

Tommy jirringazzja lil Alla li baqa' haj meta helisha bi żbixx meta kienu s-Siggiewi f'qasam jghidlu Harramija, tifel sab handgrenade u beda jilħab biha. Tommy kien viċin tiegħu u jikkalkula bejn 15 u 20 pied. F'daqqa wahda din il-bomba hadet u f'dak l-inċident mietu żewgt itfal u raġel.

Darb'ohra l-fortuna reġgħet dahkitlu meta waqt li kien fuq il-bicycle fit-triq ta' Haż-Żebbug jara fil-bogħod ajrūplan Germaniż measuresmith kien nieżel fil-baxx u beda jispara il-machine gun. Jiftakar car li kien hemm bidwi li dahal jistkenn taħt il-hmar tiegħu li anke intlaqat mill-bullets, spicċa mejjet filwaqt li huwa salva.

Lura l-Birgu

Meta spicċat il-gwerra fis-sena 1945 il-familja marret lura l-Birgu u din id-darba minħabba li d-dar tagħhom kienet waqghet marru joqogħdu fi Triq il-Mina l-Kbira eżattament quddiem il-kunvent tad-Dumnikani. Jiftakar li l-Birgu kien kollha mwaqqfa' u meta staqsejtu dwar il-hajja soċċali Tommy weġibni li f'dak il-perjodu ma kinetx għadha teżisti.

Xogħol it-Tarzna

Bħala xogħol hu beda bhala engine fitter. Minħabba li kien sejkollu paga ahjar hu qaleb bhala recorder fejn kienu jiċċekkjaw l-arlogg tal-punching kif ukoll jieħdu hsieb il-pagamenti tal-haddiema. Meta imbgħad it-tarzna ghaddiet f'idejn il-kumpanija ingliża Bailey, kien hemm certu Melonie li biex inaqqsas il-haddiema ried lir-recorders jitneħħew u wara interviżta hu gie mpiegat bhala progress chaser li anke kif jindika l-isem kien jaraw lix-xogħol kien ikun miexi skont l-iskeda.

Wara meta kien lahaq certu Mr. Dumbleford bhala general manager, hu għamel lil Tommy bhala foreman tal-apprendisti fejn kien jaġhti il-lectures tad-design, u elettriku. Wara bhala assistant fitter, lahaq shipwright fejn kien ha t-training mingħand Mr. Adams. Wara sar assistant manager fil-factory, wara assistant stores manager fejn fis-sena 1982 hu lahaq bhala stores manager fejn wara 33 sena jaħdem hu spicċa meta kelli 61 sena.

Hajja Soċċali

Meta staqsejtu dwar l-involviment tiegħu fil-hajja soċċali, hu weġibni li għal perjodu kien segretarju tal-Vittoriosa Rovers ta' taht it-18-il sena. Bhala player hu lagħab mal-minors tal-Vittoriosa Stars bhala half back. Għal 20 sena shah lu kien is-segretarju propaganda tal-klabb tal-Birgu tal-Partit Laburista. Għal perjodu qasir waqt il-kwistjoni politika – reliġuża kien anke fil-kumitat tal-Każin tal-Banda.

Trejd Unjonista

Tommy kompla u qalli li l-kamp favorit tiegħu kien it-trejdunjonizmu tant li għal hafna snin kien executive fl-istaff association tat-tarzna u meta kien hemm kwistjoni dwar fond hu kien irriżenja.

Fit-tarzna hu kien is-shop steward tar-recorders tat-tarzna, fl-eżekkutiv tat-taqsimha u fil-Kunsill Ġenerali tal-General Workers Union.

Familja

Il-mara tiegħu Mary kien iltaqqa' magħha meta kien imur jixtri mingħand il-hanut ta' missierha, li kien ta' Guliermu jew Menu's Bar fil-pjazza. Hu żżewweġ meta kelli 27 sena fil-kappella tal-Knisja ta' San Lawrenz ghax billi l-koppli kienet waqghet l-artal magħġur ma kienx jintuża.

Huma marru joqghodu fid-dar fejn għadu joqghod sal-lum fi Triq De Operis.

Minn dan iż-żwieġ huma kellhom żewgt itfal, Lygia li sfortunatament ta' 17-il sena fis-sena 1972 kienet mietet bil-lukimja wara li mardet u tifel Lawrence, li anke kien kollega tiegħi il-Bank u li llum għandu 62 sena u huwa ukoll involut fil-każin tal-futbol tal-Vittoriosa Stars u fl-MFA.

Memorji tal-Funeral

Ta' min jghid li ta' tifel li kont qed nitfarfar ta' 12-il sena niftakar sew il-funeral ta' Lygia b'hafna tfal bniet lebsin l-abjad u fil-kommunita' zghira u magħquda tal-Birgu din il-mewta ta' żaghżugha kienet qamet ghagħha kbira u anke halliet impatt fuqna li bdejna nippruvaw nifħmu it-tifsira tal-hajja

Il-familja kompliet tikber

Tommy li issa ilu pensjonant hu nannu ta' tlieta, Lygia (kif xieraq imsemmija għal bintu), Clive u Ryan u bużnannu ta' Max u Ben.

Meta staqsejtu dwar il-passatempi tiegħu li bih lu jqatta' iż-żmien, hu weġibni li jħobb jara it-televiżjoni speċjalment il-futbol bit-team ingliz tal-Wolves ikun it-tijm favorit tiegħu kif ukoll il-qari speċjalment il-gazzetta ta' kuljum.

Bhas-soltu biex nagħlaq jien inhobb nisma l-opinjonijiet fuq ...

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Il-Każin

Tommy wiegeb li l-każin dejjem kien post ta' rikreazzjoni u istituzzjoni edukattiva specjalment tal-mužika.

Hawn Tommy fakkarni li anki fl-istorja ta' Malta l-każini tal-baned kellhom sehem importanti hafna tant li anki kellhom rappreżentanti fl-assemblea nazzjonali li hu l-ekwivalenti tal-parlament tal-lum.

Il-Birgu

Dwar il-Birgu, Tommy qalli li ġeneralment tjieb, bl-indafa fit-toroq tispikka pero` apparti l-area tal-Collacchio fejn sar il-madum hafna mit-toroq specjalment fl-area ta' San Filippu

għandhom l-art qisha tal-qamar u l-bankini imkissrin. Illum il-Birgu hu ddominat mit-turiżmu u t-turisti u hafna nies Maltin qed jitilqu mil-Birgu u flokhom qed jiġu l-barranin. Hu kkonkluda li hu jħobbu l-Birgu tant li fi kliemu qalli "Twelidt il-Birgu, għex il-Birgu u irrid immut u nindifn il-Birgu".

Għeluq

B'dan il-kliem jien sellimtu u f'qalbi u f'isimkom il-qarrejja awgurajtlu li l-Mulej itih l-ghomor halli min jaf 'il quddiem nerġa' immur ninterviżtah meta l-Każin jkollu membru li jkollu l-eta` centinarja. Min jaf? Wara kollo kif jghid il-Malti xemx u xita Alla jaf meta. Nisperaw u nawguraw lil Tommy!

ATTIVITA` GHAX-XHUR TA' JANNAR U FRAR 2019

It-Tlieta 1 ta' Jannar

Is-Sibt 5 ta' Jannar

L-Ewwel Jum tas-Sena – Festa Pubblika

Fis-7.00pm Riċeviment Għaqda Każini tal-Banda
Fis-7.30pm Riċeviment mill-Kunsill Lokali Birgu

It-Tlieta 8 ta' Jannar

Fis-7.00pm Laqgha tal-Kumitat Ċentrali

L-Erbgħa 9 ta' Jannar

Fis-6.30pm Laqgha tal-Għaqda Każini tal-Banda
dwar is-Servizzi tal-Ġimha Kbira u l-Għid

Is-Sibt 12 ta' Jannar

Fid-9.00am Seminar dwar id-Dokument tal-Etika
Fis-6.00pm Quddiesa u Ċeremonja ta' tifkira ta'
meta waqghet il-Koppla

It-Tnejn 14 ta' Jannar

Fis-6.15pm Laqgha Kummissjoni Attivitajiet Soċjali
Fis-7.15pm Laqgha tal-Kummissjoni Finanzi

L-Erbgħa 23 ta' Jannar

Fis-7.00pm Laqgha Rapport Finanzjarju

Il-Hadd 27 ta' Jannar

Fl-10.00am Laqgha mal-Awdituri

It-Tnejn 28 ta' Jannar

Fis-7.00pm Laqgha tal-Kumitat Ċentrali

Il-Hamis 31 ta' Jannar

Fis-6.00pm Laqgha Ġeneral Mista
Fis-7.00pm Laqgha Ġeneral Straordinarja

Il-Hadd 3 ta' Frar

Harġa ta' ġurnata għal Ghawdex

L-Erbgħa 6 ta' Frar

Laqgha tal-Kummissjoni Finanzi

Il-Hadd 10 ta' Frar

Festa Kmandata – Nawfraqju ta' San Pawl

It-Tnejn 18 ta' Frar

Fis-7.00pm Laqgha tal-Kumitat Ċentrali

It-Tnejn 25 ta' Frar

Seduta tal-Qorti dwar il-mahżen tal-Hawli

Il-Hamis 28 ta' Frar

Seduta tal-Qorti dwar iċ-ċumnija tal-kċina

hsbc.com.mt

2380 2380

HSBC

Approuvé par la Banque HSBC Bank Malta p.l.c., 116, Triq i-Arċisqof, Valletta VLT1444

MIFSUD GARAGE LTD.

IRONMONGERY

Għal dak kollu li wieħed ikollu bżonn għad-dar

56, LA VALLETTE STREET, VITTORIOSA

Tel: 2180 7535

BUILDING CONTRACTERS, PLANT FOR HIRE

Cranes

Bobcats

Tower ladders

Mini skips

Concrete mixer with High up

356 99499623

paul.ciliabros@gmail.com

PAUL CILIA

assigurazzjoni fuq
il-hajja b'xejn meta
tixtri karozza

impawn lejn is-suċċess tiegħek

Is-self personali kollu huwa suġġett ghali-kriterji normali ta' self u ghali-approvazzjoni finali mill-fergħa tiegħek tal-BOV. Il-benefiċċju ta' assigurazzjoni b'xejn fuq il-hajja huwa ta' massimu ta' €25,000 għal kull facilid, sal-ot ta' 69 sena jew sakemm titħallas il-facilità skont x-jaghlaq l-ewwel. Japplikaw xi termini u kundizzjonijiet.

BOV

Bank of Valletta

BOV PERSONAL LOANS

2131 2020 | bov.com

Mahrug minn Bank of Valletta p.l.c.,
58, Triq San Zekka, il-Belt, Valletta VLT 1130

Breakaway Travel

Blacktown

George Vella
Managing Director

94 Cnr Main & Campbell Street
BLACKTOWN NSW 2148
PO Box 27, BLACKTOWN NSW 2148

Tel: 02 9622 7799
Fax: 02 9671 6706
Mobile: 0408 079 246
Email: grella@breakawaytravel.com.au

*Proud to be associated with the Committee
of the St Lawrence Band Club, Vittoriosa, Malta*

SOCIETÀ MUUSIKALI SAN LAWRENCE
VITTORIOSA
A.D. 1863